

ПАВЕЛ ВЕЖИНОВ

АЗ СЪМ АТОМНА

chitanka.info

Като наближиха градчето, Нора Шишкова за пръв път видя пясъчния вятър. Отначало дори не разбра какво е — просто далечината ѝ се стори като сърцевината на недозряла мандарина. Тя потърка с длан предното стъкло на колата, прашно и оцвъкано с курешки от ластовици и врабчета, дори на някаква чайка — това продълговатото, мацнато като бяло перо в долния ляв ъгъл. Носеха го още от Слънчев бряг, когато бяха двамата с Фит, когато се обичаха още, когато се давиха двамата с Фит и не можаха да се удавят, защото всеки се хвърли да спасява другия, когато след това танцуваха боси на дансинга във вариетето. Но стъклото беше прашно и оцвъкано отвън, така че тя само го замаза, а жълтото си остана жълто.

— Бозвелиев, това какво е? — посочи тя с пръст.

— Кое?

— Това жълтото!... Дето виси във въздуха.

— Нищо не виждам — каза Фит.

Той караше колата като спиртосан — изцъклен поглед, стиснати устни, вкоравен гръбнак. Само меките му женствени бузи се подрусваха леко от разбития асфалт. Наистина беше спиртосан — от цял букет напитки на всичко отгоре. Изглеждаше малко по-нисък от Нора, пълничък, заплешивял, с кръгло обезцветено лице, което дори в тия мигове на напрежение нямаше никакъв израз. И днес Нора като че ли за пръв път го виждаше такъв, какъвто си беше в действителност. Как съм могла да го обичам толкова време — мислеше тя поразена. Вкиснато пияно нищожество, жалък, пършив доцент, дъртак на всичкото отгоре, вече към четиридесетте, с дъщеря гимназистка. Как съм могла, как съм могла, как съм могла — тракаше в празната ѝ пияна глава заедно с дефекта в кардана.

— Къде го виждаш? — попита той.

— Ей там — на хоризонта.

Той отново нищо не видя, само прибави плачливо.

— Нора, обичам те.

— Не ме дразни, животно такова! — отвърна тя злобно.

Пътуваха между високи пожълтели царевици, с рехави златисти бради на кочаните, с върхове като свещи. Като излязоха на открито, там, където нивята бяха отдавна ожънати, жълтото зарево на пясъчния вятър етапа почти осезаемо. Над тая опалена от слънцето крайдунавска низина винаги духаха ветрове — ту спокойни и плътни,

ту остри и яростни, но пясъчният вятър се появи едва преди година. То стана, след като в равнината като железни кучета нахлуха стадо булдозери и грейдери и заръфаха яростно жълтата сипкава плът на льоса. Древната земя се оголи, бреговете олисяха, зеленината се стопи в жълтата каша на дъждовете. Цялата низина се покри с нови, като че ли ненужни пътища, накъде отиваха, откъде се връщаха — никой не можеше да разбере. Но скоро безконечни колони от самосвали и камиони плъпнаха по тях — те именно вдигаха пясъчната завеса. Ветровете, които идваха през реката, понесоха всичко към града. Червените му покриви пожълтяха, жълти станаха дори зелето и дините в крайградските бостани. Дьосът проникна навсякъде — в аптеката, в родилния дом, в малките домашни кухнички, — хората го хрускаха заедно със салатата, с кюфтетата, с къпоолуто и солената беломорска хамсия, от която имаше неограничени запаси в местния магазин.

Скоро пращната кола на Фит спря всред градчето. Доцентът се измъкна навън, като се пулеше недоверчиво. Нима това е бъдещото атомно сърце на България? Площадчето беше прашно, тясно, обградено с ниски овехтели къщи, навярно от началото на века. Не му се беше случвало да види досега някъде из страната по-загубено градче от това. Изглежда, че революцията го бе заобиколила, а всички други събития просто се бяха препънали в прага му. И то сякаш бе заспало навеки. Никъде не се виждаха хора, само едно куче бе провесило език пред затворената сладкарничка. Навярно там му понамирисваше на халва и на престоляли масленки, но дори тая съблазън не личеше в угасналия му поглед. Най-сетне Фит забеляза хотела и се упъти нататък, като тътреше вдървените си крака. В администрацията нямаше никой. По стълбите слезе потна, невчесана жена, грапавите ѝ крака бяха набъбнали от вени. Тя го погледна мрачно, готова да го отмине.

— Имате ли свободна стая?

— Стая! — измърмори тя презрително. — Няма място и в клозета.

— А частни?

— Вижте на пристанището... Ама то е далечко, извън града.

Тръгнаха към пристанището по орфания асфалт. Колата се движеше бавно по алея от пожълтели дървета, а карданът все тъй повтаряше: как съм могла, как съм могла, как съм могла! Няколко

сълзи потекоха по страните ѝ, но Фит, вкоравен като кочан на кормилото, не ги видя. Днес беше техният последен ден. Бяха го чакали толкова дълго и толкова пъти го бяха отлагали, че беше узрял и презрял като цирей. И двамата се страхуваха да го докоснат — не знаеха какво ще бликне. Най-хубаво е да не се бавят, да не говорят повече, да не се допират дори с края на пръстите — всичко ще свърши мигно-ве-но!... И в същия миг карданът започна да чука — мигновено, мигновено, мигновено, — докато пристигнаха.

Тоя хотел беше, кажи-речи, нов, макар че отдалече вонеше на развалени клозети. Имаше дори ресторант — на терасата се виждаха червени, олющени маси с железни крака, тук-тамہ покрити с оранжеви покривки. Тук беше по-прохладно, имаше сенки, тъй като наоколо растяха дървета. След това брегът се спускаше стръмно към голямата река, обезцветена и гладка като сурова втечнена пластмаса.

— Чакай тук! — каза Нора. — Тоя път аз ще опитам.

И тя измъкна с усилие през тясната врата своите великолепни шоколадени крайници, обути в светлосини сандали. Беше висока, стройна като млада тръстика, почти суха — ни момче, ни момиче, ако не се смятат чудесните ѝ крака. На Фит му се доплака от похот и чиста любов, от нежност, от ярост, от жалост към себе си. Тя вървеше към хотела с дълга момчешка стъпка, жълтата ѝ, леко проскубана коса се тръскаше по раменете ѝ. Беше тя — единствената, с нищо несравнимата, прекрасната като езическа богиня, — а трябваше да я загуби. Решено беше. Не, по-добре да не мисли.

И все пак, като остана сам, старите страхове и тревоги отново свиха стомаха му, в устата му изведнъж загорча болната жлъчка. Бе тръгнал рано сутринта или по-точно бе избягал, без да се обади ни на жена си, ни в университета. Дълго пътуваха, без да си проговорят, нейното каменно лице просто късаше на парчета сърцето му. След това спряха, уж да закусят, в някакъв крайпътен ресторант и се запиха там — съвсем нарочно и умишлено, но без да си го признават. И сутринта им се стори безкрайна. Бяха пили какви ли не боклуци, бяха повръщали, бяха плакали и бяха изrekli хиляди безсмислени и глупави думи. На края като че ли просто се бяха погнусили от себе си, от своята безхарактерност и безволие и отново тръгнаха. Сега алкохолът все още го крепеше, но той знаеше, че утре ще рухне изведнъж и животът му ще се превърне в някакво сухо дърво, измито и

глинено, без капка вода и без стръкче зелена тревица. Не, не — наистина по-добре да не мисли нито за нея, нито за раздялата, нито за срещата със своята разплакана ужасена жена, която късно през тая нощ като удавница ще се хвърли на врата му и ще го облее с поток от парещи сълзи.

Нора скоро се върна.

— Намериха ми стая — каза тя. — Но само за една нощ.

— Няма значение — отвърна той. — Утре ще отидеш при брат си.

Те стояха един срещу друг и уплашено мълчаха. И внезапно всичко, което бяха уговорили и нарекли, се срути тъй бързо, че те дори не можеха да си спомнят какво е.

— Е? — каза тя.

— Ами да прием едно последно! — отвърна той с плаха надежда.
— Съвсем последно.

— Добре — каза тя. — Съвсем последно.

Но ресторантът се оказа затворен — щяха да го отворят едва в шест часа. Тогава те слязоха край брега и тръгнаха нагоре по реката. Сякаш не вървяха, сякаш някой ги тласкаше по гърба — по-далеко от колата, по-далеко от хората, по-далеко от тоя отвратителен ресторант. Намериха най-после някакъв храсталак и незабавно се шмугнаха в него — без да се огледат дори. Настана тишина, голямата река лееше безшумно край тях своите бакелитови води. После от време на време се чуваше лек шум, сякаш в дивия бурен се движеше таралеж, но и това не трая дълго. Една сврака изкряска възмутено и отлетя да разнася другаде своите жалки клюки.

Реката постепенно оживя. Най-напред се появиха ластовиците, които летяха като замаяни, гладката повърхност на реката лекичко се надипли, после вечерният вятър понесе вълните към брега. Те шляпкаха там равномерно, отегчени от тая вечна игра на тоя вечен досаден свят. Все по-често минаваха кораби, мъкнеха плоски шлепове и бумтяха с моторите и витлата си дълго след като изчезнеха зад пясъчната ивица на острова. В далечината реката потъмня, но небето над тях все още бе съвсем жълто, залезът гаснеше бавно и неохотно, сякаш искаше да им продължи тоя безкраен ден. Най-сетне храстите отново зашумяха, първа се появи Нора със своя ожулен задник и

нещастно лице. След нея се измъкна и Фит, разлигавен и тъжен, двамата поеха към ресторанта.

Заеха една отдалечена маса и си поръчаха кока-кола и „Плиска“. Размесени, те се пиеха леко и напиваха бързо. Престанаха да говорят — нямаше за какво повече да се говори. Пиеха мълчаливо. Нора от време на време проронваше по някоя сълза и избърсваше с длан бузата си. На два пъти си поръчаха вечеря, но и двата пъти келнерката я прибра недокосната. Беше млада жена, бременна до немай-къде, едва влачеше по мозайката отеклите си крака. Накрая и тя се разстрои и започна да пуска сълзи. Към десет часа останаха само няколко незаети маси, всичките на верандата. Бяха повечето момчетии с разгърдени до пъпа ризи, с обърнати маншети на ръкавите, някои с недорасли бради и мустаци. Често поглеждаха към тяхната маса и тихичко си мърмореха, но накрая като че ли съвсем ги забравиха, унесени във воплите на китарата. И Фит, и Нора бяха вече ужасно пияни и все още пиеха. Най-сетне Фит не се удържа и отново пусна словесната мелница.

— Няма друг изход! — говореше той разгорещен. — Ще се ожения за теб или ще полудея... Няма смисъл да погубвам живота си. И за какво? Питам те — за какво?

— Мълчи! — отвърна тя глухо.

— Просто тъй — да се жертвувам? Защо да се жертвувам?... Кой се жертвува сега в тоя глупав и алчен свят?... И защо трябва точно аз да стърча над другите?

— Да си мислил на времето! — отвърна Нора.

— Да съм мислил!... Какво да съм мислил?

— Отде намери да се ожениш за тая дебела и мързелива жена?

— Ами тогава тя не беше дебела! — отвърна Фит неуместно.

— Толкова по-зле — значи, ти си виновен!... Сега кой ще се ожени за нея?... Та на всичко отгоре и от университета си я спрял, та да не може сега да си намери работа.

— Не съм я спирал аз! — отвърна унило Фит. — Тя сама се отказа — не й се учеше.

— Ами защо да учи, като си я носил на ръце... Като си я обичал... А ми пробутваш сега разни дребни лъжи.

Нора беше права и не беше права. Фит се беше оженил наистина по своя воля за това закръгленичко, апетитно момиче с блудкави,

лениви очи. И бе живял щастливо и сито с нея в някакъв безкраен празник, докато най-сетне тя забременя. И с това всичко свърши.

— Само тебе! — едва ли не изкрещя той. — Само тебе!... Луда ли си, не го ли разбира?

Тя го знаеше. Иначе за какво би живяла с тоя полуплешия научен запъртък. Неговата любов бе като водопад, който я заливаше отвсякъде, готов да я удави. Колкото и да изглеждаше жалък, имаше сърце да обича. Това го различаваше от всички други, които бе срещала досега в живота си.

— А детето? — каза тя. — За детето не мислиш ли?

— Мисля! — отвърна той. — Мисля, как да не мисля.

— И тя като майка си! — каза Нора с горчивина. — Тия две дебелани ще ти изсмучат и последната капка кръв, от мен да го знаеш.

Момчетата от крайната маса започнаха отново да гледат към тях, нещо да си шушукат. Нора, която ги наблюдаваше отдавна с крайчеца на окото си, най-сетне се разтревожи.

— Хайде де си вървим! — каза тя припряно.

— Едно последничко — отвърна той отчаяно. — Съвсем последничко.

Не му се пиеше повече, но нямаше и сили да стане от масата.

— Нито капчица! — каза Нора така решително, че той изведнъж клюмна.

Фит измъкна пачка банкноти по един лев и брои цяла вечност. На края отброи и пет лева бакшиш за келнерката, която, кой знае защо, още повече се разплака. Навън, в сянката на огромните черни каваци те отново се вкопчиха един в друг. Фит се задъхваше, устата му започнаха несвързано да мелят клетви и заклинания. Най-сетне тя успя да се отскубне от лепкавите му пипала, да се измъкне от мътилката на тая човешка сепия, която не знаеше ни срам, ни милост и отново налиташе.

— Върви си! — каза тя. — Върви си, върви си.

— Не! — каза той. — Ще остана при тебе... А утре ще се оженим, искаш ли?

— Какви глупости дрънкаш! — ядоса се тя. — Хайде, махай се.

Но понеже не си отиваше, тя сама побягна и се скри зад някаква камара от щайги. Той я търси дълго в мрака, като се препъваше и

сумтеше, най-сетне падна и се надигна с мъка, като триеше с длан одраното си до кръв голо теме. Фит се отчая и спря.

— Нора! — обади се той пискливо. — Нора, къде си?

Нора мълчеше. Фит още дълго мяука, невидим в нощната чернилка, гласът му ту се приближаваше, ту чезнеше.

— Нора! — обади се той за последен път като удавник.

Нора мълчеше и гълташе солените си сълзи. Сега не го презираше, сега го обичаше отново и се прощаваше истински с него. Колата най-сетне тръгна стремително, но назад, фрасна се в някакво дърво, което изохка като живо. Моторът угасна от удара, но след малко пак забръмча, колата отново тръгна, премина през някакви декоративни храсти, през някакви водопроводни тръби и изчезна. Едва тогава Нора се отправи към хотела, като леко залиташе. Но в администрацията нямаше никой, тя взе ключа си и изпъпли някак до втория етаж. Стаичката ѝ бе тясна и топла, миришеше на прах, от отвора на умивалника идваше неприятна воня. Но поне постилките бяха чисти и корави като колосани. Нора отвори широко прозореца и се хвърли в леглото заедно с дрехите. Чувствуваше се зле, гадеше ѝ се, пот се стичаше по слепите ѝ очи. Стаичката се накланяше и въртеше около нея като омагьосана. Тя не издържа и отиде с мъка до прозореца. Трябваше да се улови здраво за пиринчената му дръжка, за да не се изтърколи по наклона към вратата, както ѝ се струваше в този миг.

Тя стоя до прозореца, докато ѝ поолекна. Отвън лъхаше хладен ветрец, носеше дъх на река и катран. Тихо и скръбно шумяха листата на каваците, реката милваше влажните брегове. И изведнъж усети как спокойствието властно се настанява в душата ѝ. Светът е безмерен, животът е по-богат от всичко, което човек може да си помисли. Сбогом, Фит, сбогом, нощна тъга! Този живот не може да се побере в никой и нищо, винаги си остава по-голям от всички мислими неща.

По коридора се чува множество стъпки, позабавиха се и спряха внезапно пред вратата ѝ. Някой натисна отвън дръжката. Нора видя как тя бавничко се раздвижи. Но колкото и да бе пияна, все пак бе успяла да заключи вратата, несъзнателно може би, с неясното чувство за опасност. Чува се тихи гласове, сумтене, някой изпсува. Беше здрава, масивна врата, нищо не можеха да ѝ сторят. Нора изведнъж почувствува как я обзе бясна и безразсъдна ярост. Много добре знаеше какво търсят в тая стая посред нощ. И може би неслучайно

администраторът беше изчезнал. Навярно бяха ония лигави копелета, които през цялото време поглеждаха към тях в ресторанта. Тя се огледа. Нямаше никакъв тежък или остър предмет около нея. И все пак имаше нещичко — някаква лопатка за въглища, останала навярно от зимата. Не беше кой знае какво, но нямаше друго.

Тя отвори с рязък, внезапен жест. Бяха трима, скупчени един до друг, тоя, който натискаше с рамо вратата, се строполи на пода. Нора го ритна яростно по хълбока и вдигна лопатката. Двете момчета отстъпиха инстинктивно назад. Бяха млади и яки като бичета, ризите им се бяха опънали на широките рамене.

— Марш оттука! — кресна Нора във от себе си. — Докато не съм претрепала някого.

Тоя, който бе паднал, стана, като залиташе. Очите му бяха мътни, изглеждаше много пиян. Нора замахна.

— Ще ти разцепя главата, чуваш ли?

И Нора с все сила тръшна вратата. Зад нея се чу болезнен стон, отчаяна ругатня. После стъпките бързо се отдалечиха. Нора смътно съобрази, че ще познае утре някой от тримата по размазания му нос.

* * *

Когато Нора се събуди, около нея беше толкова тихо, та й се стори, че внезапно е оглушала. На пода грееше топло есенно слънце, все така миришеше на река и катран. Нора погледна часовника си — девет без десет. Тя скочи и погледна през прозореца. Беше най-обикновен спокоен есенен ден, в далечината между клоните на каваците се провиждаше реката, жива в тоя час на деня, с трепкащи спокойни светлини. Не се мяркаха никакви хора, нищо освен обърнатите столове по верандата, курешки по масата, мазни хартии. И все пак денят беше хубав, тишината сякаш го разтваряше в себе си. Чувствуваше се добре, въпреки натежалата си глава, вчерашният ден като че ли се бе изличил завинаги от паметта й.

След половин час тя вече пътуваше по шосето към строежите с един случаен камион, който сам бе спрял да я вземе. Шофьорът беше едър младеж, гол до кръста, само с едно лилаво тюлено шалче около врата, доста усукано и мръсно. Лицето му беше едновременно и

приятно, и малко нахално, усмивката му просто лъщеше от белината на зъбите. Той гледаше повече краката ѝ, отколкото пътя, така че прегази една котка, която дори не успя да измюка. Но иначе бе учтив, говореше ѝ на „вие“.

— При кого отива госпожицата?

— При брат ми... Той е инженер там — на строежите.

— Ааа, сигурно го знам... Как се казва?

Нора му каза името, но шофьорът не го познаваше. Вече излизаха от градчето, когато върхлетя върху една свиня, която с тревожно грухтене се понесе по разградените дворове. Чу се тракане на гъски, разлетяха се кокошки. Ако работите вървяха все тъй, сигурно щеше да постеле пътя ѝ с трупове.

— В тукашното кино дават „Клеопатра“, искате ли да ви заведе довечера?

Нора отказа, разбира се, но без да го обиди с тона си. В края на краищата човекът бе извършил убийство заради нея. Той любезно я отведе чак до сградата на управлението, весело ѝ махна с ръка — „чао“.

— Чао — отвърна Нора и за всеки случай му се усмихна. Услугата си е услуга, таксата — такса.

Сградата на управлението беше съвсем нова, все още миришеше на вар и боя. Както трябваше да се очаква, цялата бе опасана с лозунги и поизбелели знамена. До входа висеше стенвестник с карикатури, малко грубички, то се знае, но доста духовити. На централно място бе изобразена телефонистката, дебелокрака, с брадавица на носа и надпис: „Альоо, аз съм атомна!“. Значи, това беше колежката ѝ. Край нея мина някакъв човек с кофа, тя запита за брат си.

— Трети етаж, стая тринайсет — отвърна веднага като някакъв навит механизъм непознатият.

Нора потегли търпеливо по стълбите — „намерил си номерче!“. Но иначе му вървеше в живота, освен в брака може би — жена му го бе откъснала доста от старото му семейство. В тринайсета стая имаше три бюра, едното от тях бе заето от Сашо. Другите двама веднага залепиха поглед на краката ѝ. Брат ѝ отначало се понамръщи, но после добродушно се засмя.

— Това ми е сестричката — каза той. — Бива си я, нали?

Другите двама измърмориха нещо, този с бакенбардите се пооблиза. „Напразно се облизваш! — помисли Нора сърдито. — Няма да те огрее...“ Без да се ръкува, тя седна на единствения свободен стол.

— Кога почвам? — запита тя делово.

— Чакай, не бързай! — И тримата се засмяха. — Ти сигурно не си закусвала?

— Не съм.

— Най-напред ще закусим, после ще те заведа при началството, след туй ще видим. Къде ти е куфарът?

— В хотела, на пристанището.

— Добре, добре, аз съм с кола, ще го приберем.

В лавката нямаше нищо друго освен сарфалади и саздърма, предпочетоха саздърмата. Нора едва се докосна до яденето, но брат ѝ си изяде всичко, до последната трошица. За разлика от Нора той бе доста пълничък, найлоновият колан със златна тока делеше на две мекото му коремче. Приличаха си само по очите — ясни и весели, — но по характер бяха съвсем различни. Като че ли Нора беше момчето вкъщи — Сашо беше доста суетен за външността си, чистник, малко стиснат, вързан за семейното огнище. Под влиянието на жена си беше се отказал от цигарите и редовно внасяше парите за тях в детска спестовна касичка. Нора точно толкова силно го обичаше, колкото и презираше.

След закуската Сашо я заведе при пълномощника. Беше мъж на средна възраст с едра корава глава и вид на мълчаливец.

— Нямате ли някаква друга рокля? — измърмори той. — Малко по-дълга.

Нора го погледна снисходително.

— Имам панталони...

— Добре, панталони... Не върви с тия голи кълки... Тука е фронт, момиченце.

— На вашия фронт главно по кълки ли стрелят? — запита Нора хапливо.

Очевидно пълномощникът хареса тоя отговор, защото я погледна с по-голямо уважение.

— С панталони, с панталони — измърмори той. — Разбираш ли нещо от телефони?

— Само от телефони разбирам — отвърна Нора искрено.

— Да, да — като моята Сузи — усмихна се пълномощникът. — По-малката. Като стане сутрин, още не си умила очите, и се хваща за телефоните... Понякога ги върти до дванайсет.

— Ами като ѝ позволявате.

— Как да ѝ забраня? Веднага ще каже, че това е насилие... Пък дядо ѝ бе обесен за свободата.

— Да, разбирам — кимна Нора. — А моят умря от лоши черва... Затова сега аз ще ѝ давам линия.

Пълномощникът погледна към брат ѝ, който се бе свил сконфузено на стола си.

— Ама пък езиче! — каза той с едва затаено възхищение.

После вдигна слушалката и взе централата.

— Стефче, ще ти изпратя... как беше? — Той я погледна въпросително. — Нора — да, Нора Шишкова, твоята заместничка. Въведи я в работата. От утре започва редовно.

— А квартирата? — запита предпазливо Сашо.

— Даа — проточи пълномощникът. — Това наистина е проблем... В краен случай не можеш ли да я вземеш за няколко дни у дома си?

Сашо се изчерви като момиче.

— Дума да не става! — отвърна решително Нора. — Предпочитам да спя на улицата.

— Нещо не се погаждат много с моята... — смотолеви брат ѝ.

Нора замълча презрително. Пълномощникът набра друг номер.

— Дончо, ела при мене.

Дончо след малко пристигна. Беше едър младеж, синеок и спретнат, моминска руменина красеше гладките му бузи. На Нора се стори, че дългите му ръце висят почти до коленете.

— Виж какво, шефе — започна той, без да го питат. — Сега-засега мога да я настаня само при бай Тако.

— Ами много хубаво! — каза зарадван пълномощникът. — Кой иска друго?

— Тая работа не е толкова проста — продължи Дончо. — Вярно, стаичката е хубава, чиста. Никой не е живял в нея, откакто умря момчето му. Наистина няма чешма, още си вади вода от кладенец, но това не е болка за умирање.

— Не е — съгласи се пълномощникът. — Това ли е всичко?

— Не е... Там е работата, че бай Тако не дава дума да се продума. Като му казах — едва не заплака човекът. Аман-заман — вика, — по-добре ми извади окото, само чужд човек не ми слагай в къщата. В моята къща чужд човек не е живял ни през войната, ни даже през бомбардировките. Тъй си знам, откакто съм се родил — моето да си е мое.

— Уф, че гадина — каза с досада пълномощникът. — Ами ти малко го притисни.

— За притискане, мога да го притисна — съгласи се намръщено Дончо. — Тъй ще го притисна, че даже няма да гъкне... Ама не е там работата.

— А къде?

— Не знам какво да ти кажа, ама май че ми дожаля. — Дончо съвсем се намръщи, руменината запламтя на хубавите му бузки. — Много жално ми се моли човекът и ме гледа в очите, сякаш съм дошъл да го коля. Думам му аз, така и така, няма да е някой хулиган, а момиче образовано и възпитано. Какво сте се свили с бабата като таласъми — все едно че ви е дъщеря. Но той не ще и да чуе — само туй си повтаря, как може чужд човек у дома!

Дончо се обърна към Нора и за пръв път я огледа от главата до петите. Тя никак не можа да разбере какво впечатление му е направила.

— Добре де, вие съгласна ли сте да живеете при такъв човек? — запита той.

Нора досега бе слушала съвсем равнодушно тоя непонятен за нея разговор.

— Ще му плащам, колкото иска — отвърна тя. — И в края на краищата няма да го изям.

— Ами тогава да вървим! — каза той.

— Най-напред да си взема урока! — отвърна Нора. — Тоя бай Тако няма да ни избяга.

Нора се качи сама в тясната стаичка на телефонистката. Тя се оказа снажна, месеста жена, около трийсет и пет годишна, разведена, както по-късно научи. Наистина си имаше хубава розова брадавица, но не на носа, а на лявата буза. Колежката я огледа доста критично.

— С тоя тоалет няма да стане! — каза тя. — Тука е такава гадна провинция, ще те изядат с парцалите!... Седни де!...

Нора седна.

— Работила ли си като телефонистка?

— Дори представа си нямам.

— Няма значение — това е проста работа. Пък и тук не е София, хората не са нервни... Ти нервна ли си?

— Като оса!

— И аз... Та как няма да бъда нервна, живея тук като калугерка.

— Зер това има значение? — учуди се Нора.

— Как да няма!

— Ами аз тогава... но както и да е — смотолеви тя.

— То зависи на какъв ще попаднеш! — каза телефонистката уклончиво. — Седни сега на моето място, ще ти покажа.

След четвърт час и Нора доста успешно гукаше по телефона — „Асъм атомнаа!“. Нейната колежка продължаваше да я оглежда любопитно.

— Брат ти откога е женен? — запита тя.

— Отскоро.

— Много е симпатичен! — каза Стефка, леко разочарована. — Но жена му е истинска повлекана.

— Тъй е — съгласи се Нора охотно. — Но ако е за нервите — хич не разчитай. Той е много загубен в това отношение.

На обед Сашо я заведе в стола. Беше съвсем нов, просторен като спортна зала, но въпреки това приветлив и уютен, понеже целият бе облицован в светло дърво. И все още приятно миришеше на рендосани греди, на безир и на лакове. Пък и на постна картофена яхния на всичко отгоре. Наблизо седеше сам на една маса пълномощникът, усмихна им се, като ги видя, и им направи знак да седнат при него. И то се знае — веднага дотича управителят, наклони се към масата им с опънати назад ръце. Изглеждаше доста странен на вид, хидродинамичен — помисли си Нора. Олисялата му глава беше изострена, продълговата и гладка като на видра. И понеже Нора не беше записана, той й сервира сам като гостенка леща чорба и една превъзходна наденица.

— Ужасен подмазвач! — измърмори отвратен пълномощникът. — Все се чудя как да го уволня... Но не ми стигат силите. И как ще ми стигнат — сутринта ми донесе цяла мрежа прясна дунавска чига.

— Никога не съм ял чига! — каза тъжно брат й.

— Ето че сам се покани! — засмя се пълномощникът. — Амиелите довчера у дома — и без това сме комшии. Но ти с панталоните — погледна той Нора. — Жена ми хем е еврейка, хем сектантка... Да пази Господ от такъв мелез.

Докато нагъваше с апетит наденицата, Нора им разказа снощното приключение с хулиганите, които се бяха опитали да я нападнат.

— Тия са от „бруклинската банда“ — каза Сашо ядосан.

И той ѝ разказа неохотно за групичката местни хулигани, които сами се бяха нарекли с това многозначително име. Били десетина души младежи, повечето синове на местните големци, ако изобщо можеше да има големци в това загубено градче. Но между тях бил и по-малкият син на милиционерския началник и именно това усложнявало положението. „Бруклинската банда“ вършела дребни хулиганства и безчинства най-вече с момичета и жени. И дребни кражби, разбира се, но в своя кръг, така че нямаше кой да се оплаче. Жените на инженерите и на служителите в управлението бяха писнали от тях, не смееха да отидат сами ни на кино, ни в местната воняща сладкарница. Пълномощникът официално се бе оплакал от тях в милицията, но нищо особено не последвало.

— Няма как, ще трябва да отнесе въпроса в министерството — каза пълномощникът намръщено. — Това вече надминава всички граници.

— Защо в министерството? — погледна го Нора. — Сигурно ще ви се изсмеят!... Амие колко мъже сте тук, съберете се и им хвърлете един хубав бой.

— Знаеш ли, че това е идея! — каза зарадван брат ѝ.

* * *

След като се наобядваха, Сашо взе Нора със запорожеца, който бе купил на старо, а сега изглеждаше много по-нов, отколкото при покупката. Трябваше да отидат в хотела, да вземат куфара, и след това Дончо да я настави в новата ѝ квартира. Запорожецът забръмча тихичко като комар и потегли неусетно и леко като на показан урок в курсовете за шофьори. Както всички свои работи, и тая Сашо вършеше изрядно и точно.

— Как са вкъщи? — запита той, докато внимателно набираще скорост.

— Нищо особено — отвърна неохотно Нора.

Но Сашо долови нещо в тона ѝ, погледна я изпитателно.

— Кажи, кажи!...

— Ами какво да ти кажа — татко си има любовница.

Сашо просто подскочи — заедно със запорожеца.

— Какви глупости приказваш? — попита той поразен.

— Ами това е! — вдигна рамене Нора.

— Откъде знаеш.

— Какво има да знам? Бръсне се всеки ден и се залива с одеколон като някой пъпчив гимназист.

— Това са глупости! — отвърна Сашо поуспокоен.

— За съжаление не са глупости — все тъй неохотно продължи Нора. — Видях ги една сутрин в Парка на свободата — беше около шест часът. Татко нали уж прави някакви разходки за сърцето си.

— Може да е било случайно.

— Не беше случайно! — каза уверено Нора. — Нали ги видях, гледаха се като две влюбени пилета.

Моторът изръмжа на празна газ. Сашо с мъка включи на скорост.

— Мама разбра ли нещо?

— Ами — ще разбере. Тя изобщо не му обръща внимание.

Това беше вярно. От няколко години майка им сякаш не забелязваше мъжа си. По цял ден четеше стари любовни романи, които купуваше от антикварната книжарница. Една нейна приятелка, която работеше там, ги запазваше специално за нея. Старият почтен адвокатски дом, който в най-добрите дни на баща им беше, кажи-речи, заможен, сега приличаше на изоставено бойно поле, на което нямаше дори кой да обере трофеите. Сашо мълчеше потиснат.

— А тя как ти се видя?... Млада ли е?

— Ами ти каква искаш да е, студентка ли? Възрастна жена като мама. А беше по долнище на анцуг, представи си. Може би правят заедно кросове.

Едва сега Сашо се усмихна. Запорожецът тръгна по-уверено.

— Глупава работа! — каза той. — Само да не тръгне да се развежда, че тогава я втасохме.

— Много важно! — вдигна рамене Нора. — Но ако почнат — аз съм на таткова страна, да си го знаеш. Започна вече сам да си переризите, сам да се глади. Това работа ли е?

— Не е, разбира се — отвърна Сашо. — Нямаше да ти се скъсат ръцете, ако му ги опереш ти!

Нора виновно замълча. Прав беше, разбира се. Но много ѝ беше останало време да мисли за баща си, докато се занимаваше с Фит, докато плачеха и се давеха в морето.

Скоро пристигнаха до хотела. Сашо отиде за багажа, Нора остана в колата. Не ѝ се слизаше — всяко дърво и всеки храст сякаш ѝ напомняше за вчерашната кошмарна нощ. Когато Сашо се върна, тя се беше свила в дъното на колата като малко ядосано таралежче.

— Това ли е всичко? — попита той, като ѝ показва поизносеното куфарче.

— Ами че ти какво искаш? — отвърна тя мрачно. — Аз не съм като твоята Цуца. Малко боя за очите и два чифта гащи — какво повече?

Като тръгнаха, тя продължи все тъй мрачно и кисело:

— Точно тука ли намериха да курдисат тоя гаден хотел... Дето тъй се е навел да целуне земята. Знаеш ли каква е мръсотия наоколо. Поне да чистят от време на време.

— Свинщина — измърмори Сашо отвратен.

* * *

Когато Нора се събуди за пръв път в своята стаичка, изпита странното чувство, че се намира в някакво друго време, отдавна минало и потънало във вечна забрава. Въздухът беше синкав в ранния час, през отворения прозорец влизаше гъста миризма на есенни цветя и дюли. И в тоя тежък мирис се прокрадваше острият дъх на презрял пипер, лютивичък и приятен. Бе все така неизмеримо тихо, само от време на време се чуваше едва доловимо къткане на кокошки.

Нора стана и с боси крака отиде на прозореца. Небето бе порозовяло зад оградата, но оттам нататък като че ли бе краят на света. Цялата градина бе потънала в цветя, всичките в угаснали есенни тонове — като съсирена кръв, като пера на убити птици. Беше

мъртвешки тихо, не се обаждаха дори врабчетата, макар че слънцето бе пред изгрев. Нора се върна назад и отново се покатери на високото легло. Чувствуваше се гладна, но тука не беше вкъщи, не можеше да отиде до хладилника и да извади оттам широк резен увехнала диня и бучка сирене.

Снощи бе видяла, макар и за малко, стопанина на къщата. Беше възрастен човек, почти старец, с изкривен гръбнак и сухи, вдървени крака. Той я погледна мрачно и след това тя като че ли се изпари пред очите му. Жена му, дребна и подвижна като някаква черна хлебарка, прокле беззвучно и мигновено изчезна в цепките на къщата. Едва сега Нора разбра смътно, че е сбъркала, и то зле. В тая къща щеше да спи като някакъв йога на легло от пирони.

— Ще ви плащам по трийсет лева на месец като за мебелирана! — каза тя. — Стигат ли?

— Ами ти луда ли си? — изръмжа тихичко Дончо.

Но хазаинът дори не благоволи да ѝ отвърне. Той се охрачи презрително и също изчезна в къщата.

— За какво си хвърляш парите! — каза сърдито Дончо. — На него не му трябват пари. Всичко си има, я харчи, я не харчи по пет лева на месец.

— Хванаха ме нервите, като го видях такъв вкиснат.

— Няма да го купиш с пари!... Трийсет лева!... Знаеш ли колко ти е заплатата?

— Не знам.

— Като разбереш — ще подскочиш... Да не мислиш, че си директорка — най-обикновена телефонистка.

— Хайде, стига си ми опявал! — ядоса се Нора.

Дончо си отиде, като си мърмореше под носа: „Трийсет лева, дума да не става, аз ще уредя тоя въпрос...“.

Стаичката ѝ наистина беше съвсем гола — едно легло, един скрин и толкова. Но затова пък светеше от чистота, макар че от години в нея не живееше никой. Чисти, синкави от белота бяха и чаршафите на леглото. Над леглото висеше иконка с избеляла евтина литография под стъкло — Дева Мария. Това бе всичко. Нямаше ни маса, ни стол, ни огледало. Нямаше дори ключ на зелено боядисаната, проядена от дървесния червей врата.

Като тръгна за работа, някъде от задното дворче излезе по калцунни хазаинът й. Щом я видя, той спря и остана неподвижен на мястото си. Нора едва не се стъписа. В очите му имаше не само ненавист — в тях имаше отчаяние. Кой знае защо, това я ядоса.

— Не може ли да ми сложите една масичка! — каза тя. — В края на краищата ще плащам като за мебелирана.

Хазаинът отново не продума нито думичка, обърна гръб и изчезна зад къщата. Нора излезе на улицата разтреперана. И на обед, щом видя Дончо, кресна му тъй, сякаш му беше жена:

— Не мога да живея в тая къща!... Гледат ме тъй, сякаш аз съм убила сина им!... То бива, бива, ама...

— Нали ти казах! — вдигна рамене Дончо. — Потрай малко. Щом се открие първа възможност, веднага ще те преместя.

За щастие Нора не срещна повече хазаина си очи в очи. Макар че се прибираще рано, щом скръцнеше външната врата, той мигновено изчезваше. И Нора се стараеше да не се мярка ни в двора, ни в коридорчето. Но все пак трябваше да отиде до бунара, да си извади вода. Никога не беше вадила вода от бунар, това й харесваше. Скрипецът скърцаше, влажното въже се размотаваше бавно, дървеното ведро тъпо плъосваше в коравата вода. Тя се навеждаше над преградата, гледаше дълго в дълбините с някакво притаено чувство на магия и тайнственост. Под черната бляскаща вода няма дъно, там долу е подземният свят. Всяка нощ оттам излизат я духове, я змейове — бъррр, — не трябва да спи с отворен прозорец.

И все пак скоро свикна със самотата си. Може би тъй е по-добре, вместо над главата й да виси някаква бърлива хазайка. Стоеше с часове край прозореца, гледаше прашните цветя, докато се стъмни съвсем и над покривите се покаже луната, отхапана като ябълка. Дворът потъмняваше като локва, оставаха да светят в мрака само жълтите хризантеми и вечерничетата, току-що отворили своите деликатни чашки. Нора продължаваше да стои неподвижна в черната рамка на прозореца — като картина. Като стара меланхолична картина. Но не скучаеше, не познаваше скуката. Нито пък през ум й минаваше да напусне тоя досаден град. Беше свикнала с работата, с хората, с времето, което се точеше бавно и лепкаво като халва. За пръв път в живота си работеше нещо, не зависеше от никого, беше свободна. Не мислеше вече за Фит, не се докосваше до книгите — сега всички книги

й се струваха глупави, измислени, празни. Отдалече заобикаляше киното, за да не се съблазни и влезе вътре. Дори цигари не пушеше — навярно оня смахнат тип, нейният хазаин, щеше да припадне, ако му замирише на цигарен дим. Спеше дълбоко като упоена, събуждаше се много рано в синината на утрото, измиваше очите си в неговата прохладна ведрина.

Веднъж брат й я покани да види обекта му.

— Ама знаеш ли как не обичам да гледам недовършени работи! — измърмори тя.

Точно така — недовършени работи и недоизмазани стаи. Но като зърна огорченото лице на брат си, побърза да добави:

— Добре, добре, да вървим! Какво строиш, комин ли?

— Глупости — каза Сашо обидено.

— Защото от всичко на този свят най мразя комините — добави тя.

Като тръгнаха между строителните обекти, тя изведнъж се почувствува съвсем дребничка и незначителна. А на пръв поглед като че ли нямаше нищо, да, нищо, освен хаос от изкопи, скели, бетонни колони и безкрайни плетеници от арматурни желяза, из които като паяци сновяха хората. Но всичко това дишаше с някакъв могъщ и тежък ритъм, който просто спираше дъха й. Всред рева на багерите те едва чуваха гласовете си. Железните им челюсти захапваха алчно жълтата пръст и я изсипваха в самосвалите. Моторите припряно ръмжаха, откъм реката се вдигаше жълтата пелена на пясъчния вятър. И най-странното беше, че никъде не се виждаха хора. Къде бяха тия хиляди и хиляди работници, които бяха препълнили града?

Навярно хаосът ги бе глътнал като хидра, навярно ги мелеше като бетонобъркачките. Като наближиха, при тях дотича четинест мъж, почти селянин, в сини платнени гащи, пожълтели от прах.

— Инженере, Михо е пиян, та две не види! — каза той възмутено. — Ще събори някоя стена.

Михо беше крановикът, сваястно момче, инженерът го беше виждал да пие само ликьори.

— А Стоил?

— Не можем да го намерим.

— Как така не можете да го намерите, та това да не е София?

— Ами няма го!... Може да се е запилял на острова за сомчета.

Стоил, смяната, наистина беше рибар. Докато стигнат до обекта, бай Митьо съвсем забрави пияния крановик, обърна разговора за сомчетата. Пролетните наводнения скъсали унгарските диги, сега реката била като никога пълна с шаран и сомчета. Сам той беше от тукашните села, преди години поработвал по рибарските бригади. Все нещичко бе останало от рибарската страст, което строителството не бе успяло да изсмуче докрай. Но инженерът не го слушаше, крачеше намръщено и мълчаливо. Засега беше начело в съревнованието, оставаше само да направят някоя бея.

Като пристигнаха, оказа се, че Михо не е пиян, просто не бе изтрезнял съвсем от предната вечер. Очите му бяха кърпави и дъхаше на нещо особено — ни трева, ни парфюм.

— Какво си пил? — запита Сашо без сръдня.

— Уникум — отвърна унило крановикът.

— Нали ти казах да не пиеш тая свинщина! — тоя път малко нервно се обади инженерът. — От него няма да изтрезнееш до утре.

— Ами, нищо ми няма! — опита се да си даде по-бодър вид Михо.

— Върви да спиш! — каза инженерът решително. — Ще те събудя след два-три часа.

— Ще можеш ли, другарю инженер? — запита загрижено бай Митьо.

— Ти си гледай бригадата! — сопна се инженерът и се обърна към Нора: — Ето това е положението... Ако искаш — гледай, ако искаш — върви си. Аз трябва да се кача на крана.

— И аз — каза Нора.

Работата, макар и монотонна на пръв поглед, ѝ се видя занимателна и интересна. Грамадната стоманена ръка се подчиняваше на брат ѝ така точно и послушно, сякаш беше негова. Като погледа така половин час, тя най-сетне запита:

— Мога ли да опитам и аз?

— А, не, чедо, не е толкова лесна тая работа! — усмихна се брат ѝ. — Какво, крановичка ли искаш да ставаш?

— Защо пък не? Ако плащат по-хубаво.

— Но кунките ще станат като гъон.

— Няма значение — каза Нора. — Поне като въртна някому плесник — да го усети.

Скоро се случиха две събития, за които се говори дълго. „Бруклинската банда“ отново понатиснала жената на един от инженерите. С това цялото търпение се изчерпа докрай. На другия ден група от двайсетина строители, повечето инженери, откриха бандата на един от градските плажове. Те ги заградиха незабелязано и нападнаха без никакво предупреждение. Разсъблечените хулигани не успяха дори да извадят своето хладно оръжие, останаха само с голи ръце. Биха ги дълго, безжалостно, до посиняване. Биха ги, докато сами се задъхаха. Имаше пукнати глави, премазани носове, потече кръв. Нарязаха им тесните гащи, оскубаха им брадите, подгониха ги с ритници голи към града. Такова нещо в тихото градче никога не се бе случвало.

Разбира се, дойде милиция от окръжния град, започна следствие. Един подполковник в цивилни дрехи само се подсмиваше от време на време под черния си мустак. Работата свърши с това, че наказаха само местния милиционерски началник — всъщност преместиха го в друго, малко по-своято градче, но с понижение. „Бруклинската банда“ се разпадна съвсем, двама от най-честолюбивите напуснаха града — отидоха да работят като келнери в окръжния център.

По тоя случай победителите си дадоха хубавичък банкет в ресторанта на пристанището. И Нора беше там с брат си, който единствен понакуцваше от битката. „Героите от Солферино“, както те сами се бяха нарекли, се почерпиха с ментовка и ликьор „Кюрасо“, имитация, разбира се. Нора започна с имитацията, но не издържа и го обърна на „Плиска“. Бременната сервитьорка сега вече едвам крачеше, на всичко отгоре си бе порязала и пръста. Тогава жените на инженерите се заловиха сами за работа — без Цуца, разбира се, Цуца беше нещо по-специално. Вместо нея Сашо отиде сам да пече кебапчетата и да подбере салатите. Но и това малко помогна. Кебапчетата бяха жилави, лимонадата топла, бирата изветряла, така че, щат не щат, си поръчаха бяло вино. Само Нора, която не се докосна до яденето, продължи да се черпи с „Плиска“. Точно срещу нея седеше Дончо с подсинено око, което правеше бузите му още по-румени. Когато протегна ръка, за да й налее сода, тя забеляза, че едрите му юмруци бяха като обелени. Всички казваха, че той се сражавал най-свирепо в битката при Солферино. А изглеждаше такъв кротък с тия момински бузи, с приведените клепачи, с неловките си стеснителни

движения. Нора имаше чувството, че лекичко я ухажва, постоянно се грижеше да не ѝ липсва нещо.

Отначало бяха насядали размесено — всяка жена до мъжа си, неженените — един срещу друг. Но като изядоха как да е кебапчетата, силите се поляризираха — жените в левия край на общата трапеза, мъжете в десния. Само Дончо остана на мястото си пред чашка уникум, фаталното питие. Нора беше по-близко до мъжката част, така че дочуваше от време на време неразбрания им разговор. Тоя път не говореха ни за леки коли, ни за футболни мачове, а за някакви си ергове и омове. На другия край на масата жените здравата гризяха последната телевизионна серия. Като нямаше какво да прави, Нора зачеса Дончо.

— Женен ли си?

Дончо я погледна едва ли не стреснато.

— Не съм и мислил — отвърна той.

— Ами защо не се ожениш? — каза Нора. — Какво да прави човек в тоя град сам, освен да спортува с жена си.

— Права си! — съгласи се веднага Дончо. — Вкъщи даже телевизор си нямам. Ти как си, навиваш ли се?

— Сега тъкмо се отвивам — отвърна Нора мрачно. — Има доста да чакаш...

— Ще чакам — отвърна кротко Дончо.

Оркестърът най-сетне засвири танци, мъжете, все още разгорещени в спора, унило потътриха крака към жените си. Дончо покани Нора, тя тихичко си въздъхна — така хубаво ѝ вървеше конякът, тъкмо се бе настанил в коленете ѝ. Как се подскача сега с конячени колене? Дончо подскачаше доста прилично, но, кой знае защо, непрекъснато гледаше в тавана, сякаш там бе написано нещо, което все не можеше да прочете. И навярно се попритесни от тая работа, защото ръцете му лекичко овлажняха.

Най-сетне към единайсет часа банкетът свърши. Както трябваше да се очаква, до дома ѝ я изпрати Дончо. Нощта бе много тъмна и глуха, само от време на време някъде наблизко отегчено пролайваше куче. Сигурно е едно-единствено в тоя кучи град — помисли раздражено Нора. Стори ѝ се за миг, че в тоя самотен лай заедно с отегчението се прокрадваха едва доловими нотки на отчаяние и безнадеждност — от самотата, от кучешките несгоди, от ръждясалия

синджир, за който го бяха вързали. Дончо крачеше мълчаливо до нея, ръцете му висяха като гимнастически бухалки. От време на време предпазливо я поглеждаше. Изглеждаше доста пийнала тая дългокрака атомна телефонистка, често се спъваше, дори се блъсна в някакво дърво и тихо изпсува.

— Хвани ме подръка де! — каза тя ядосано. — Няма да те изям!

Дончо я улови под ръка. Дясното му бедро постепенно се вдърви и изтръпна. Вървяха тъй доста дълго, най-сетне Нора измърмори снизходително:

— Ръката ти пари!

— Готов съм! — призна си тъжно Дончо. — Спокойно могат да ме сложат вместо атомния реактор.

Най-сетне пристигнаха, Дончо погледна през ниската ограда. То се знае, цялата къща отдавна спеше, потънала в мрак, само хризантемите светеха като живи. Дончо пусна със съжаление голата прохладна ръка, толкова тъничка и деликатна в неговите огромни лапи.

— Ами лека нощ! — каза той.

— Ваша по-лека! — пошегува се тя. — Рицарю, трогната съм до сълзи.

Наистина беше трогната. Както беше уморена и пияна, обезсилена от алкохола, надали би имала сили да се съпротивява, ако беше предприел нещо. А не ѝ се искаше, чувствуваше отвращение при всяка подобна мисъл. Това, което бе изживяла през последните месеци с Фит, сякаш щеше да ѝ стигне за цял живот.

Но пред къщата я чакаше изненада, която веднага я отрезви. Вратата беше заключена. Тя постоя, потропа нерешително, после отиде да провери прозореца. И той бе затворен отвътре, макар да помнеше отлично, че го бе оставила отворен. Какво можеше да означава това? Че искат да се отърват от нея ли? Тя седна отчаяна на каменното стъпало, едва не заплака. Чувствуваше се малка, изпъдена, нещастна. Чувствуваше се изплашена.

— Фит! — каза тя отчаяно. — Къде си Фит?

Но в тоя миг Фит леко похъркваше до жена си, която спеше до него в бананова нощница, превързала здраво главата си с кърпа, тъй като бе направила привечер маслена баня на оредялата си коса.

— Фит! — промълви тя унило.

Кучето отново излая някъде, след това изскимтя жално и млъкна. Нора седеше все тъй на каменното стъпало пред къщата, сълзите капеха по голите ѝ крака. Да, съвсем сама е на тоя свят, сама, нещастна и забравена. Изведнъж я обзе ярост, тя стана и задумка с юмруци по вратата.

Къщата мълчеше. Чули я бяха, то се знае, как нямаше да я чуят, но не отвърщаха. Тогава ѝ дойде нова мисъл. Напипа в тъмното някаква дървена дръжка и без да мисли повече, счупи едно от малките стъкла на рамкосания прозорец. След това беше съвсем лесно да махне вътрешния райбер, да отвори и влезе. Чувствуваше се съвсем отпаднала от преживените вълнения, съблече само роклята си и се хвърли в леглото.

Събуди се рано сутринта някак странно олекнала и с празна глава. Отначало бе забравила съвсем как бе влязла, но счупените стъкла ѝ напомниха всичко. Тоя път нито се стресна, нито пък се уплаши. Напротив, усещаше сърцето си пълно с адска злост, смесена с небесно удовлетворение. Зверове безчовечни, какво искате от едно само момиче? Трябваше май да изтърбуши и събори цялата им мухлясала къща. Така мислеше Нора, докато крачеше нервно боса по прохладния под. Къде, дявол да го вземе, са обувките ѝ? Оказа се, че ги е ритнала снощи под кревата. Когато ги измъкна с пышкане оттам и с тъпа болка в слепите очи, погледът ѝ попадна случайно на старата избеляла икона.

— Лицемери такива — отвратителни! — кресна тя и без дори да се замисли, запокити обувката си по иконата. За беда улучи съвсем точно, стъклото се пръсна, иконата с трясък падна на пода. Нора приближи — сините литографски очи на Девата я гледаха студено и празно. Все едно! — мислеше тя. — Все едно, повече няма и да ме видят... Можеше да се провали вдън земя, но повече в тая къща нямаше да стъпи.

Нора погледна часовника си — беше спрял точно в три часа. Но навярно все още бе много рано, тъй като цялата стая бе пълна с прохладна утринна розовина. Тя се ослуша — никакъв шум в къщата. Никакви стъпки, никакво старешко покашлюване, никакво влачене на пантофи. Нора взе ръчната си чантичка, пхна в нея само чифт гащички, четката си за зъби и, кой знае защо — лака за нокти. После прекрачи рамката на прозореца и вирнала с достойнство красивата си

главичка, тръгна по пътеката между цветята. Дворът беше съвсем пуст, само на дъсчения капак на бунара се бе свило малко бяло котенце и я погледна мило с розовите си прозрачни очички. Нора усети как изведнъж на сърцето ѝ олекна. След десетина минути тя вече дъвчеше с апетит топла, току-що извадена от олиото мекица, лекичко поръсена с пудра захар.

Сутринта не се случи нищо особено — ден като ден, от време на време някой се обаждаше, тя отвръщаше провлечено: „Асъм атомнаа!“. Но към обед усети, че вратата зад гърба ѝ се отвори, някой застана на прага. Тъкмо даваше връзка.

— Кой е? — запита тя, без да се обръща.

— Аз съм — отвърна Дончо.

Нещо особено имаше в гласа му, което я накара да се обърне. Той все още стоеше на прага, изглеждаше смутен и объркан. Но този път бе скрил неловко дългите ръце зад гърба си. Нора го гледаше и мълчеше виновно, то се знае, съвестта ѝ не бе съвсем чиста.

— Случило се е нещо много неприятно! — проговори най-сетне Дончо с половин глас.

— Какво?

— Твоят хазаин се е удавил!

— Къде се е удавил? — запита тя смаяно.

— В бунара на двора. Сам се е удавил — самоубил се е. Хвърлил се е там надолу с главата.

Нора усети, че ѝ се зави свят, едва не падна от стола си.

— Защо?

— Не знам! — отвърна той.

Но знаеше. Жената на хазаина тичаше като луда из цялата махала, с писклив глас кълнеше уруспетината и безбожницата, която бе погубила мъжа ѝ. Кълнеше не само Нора, кълнеше самия него, който пръв бе се домъкнал в дома ѝ, кълнеше властта, кълнеше всички тия неканени гости, които бяха нахлули в техния малък свят и разрушили живота им.

— Това не може да бъде! — каза Нора, но в сърцето ѝ нямаше ни жал, ни съчувствие — само уплаха.

— Ето — виждаш ли?

Едва сега Нора някак смътно усети, че се е плъзгала досега по този живот като по лед, без да знае какво има под неговата пареща от

студа броня. Навярно има два живота! — чувствуваше тя. — Един видим, илюзорен, неистински! И един подземен и страшен. Иначе как да си обясни това необяснимо самоубийство? И кой обикновен, нормален човек би могъл да го очаква? Но само за миг се съвзе и отвратена, тръсна глава.

— Тоя сигурно е луд!... Или за нещо друго.

— Случи ли се снощи нещо особено? — запита Дончо.

— Знам ли?

И тя добросъвестно му разказа всичко. Дончо слушаше много внимателно, чертите на лицето му бавно омекнаха.

— Това ли е всичко?

— Всичко! — отвърна тя искрено.

Дончо мълчеше озадачен.

— Да не би пък заради иконата?

— Глупости!... Чак толкова да е изкуфял. Пък и каква икона беше тя, цялата посрана от мухите.

— Права си! — каза той. — Да, права си.

Помълча малко и добави:

— Всъщност всичко е съвсем ясно.

— Нищо не ми е ясно! — отвърна Нора раздразнена. — Или аз не съм човек, или той не е... Среден път няма...

— Работата не е толкова проста... Човекът си е човек, все едно дали е добър или лош. Но вие двамата страдахте от несъвместимост. Ама хич не е шега, че си атомна.

Тя не го разбира, пък и не искаше. Само мрачно запита:

— А в милицията ще ме викат ли?

— Ти пък от милицията ли се плашиш? — намръщи се той. — Ще те викат, разбира се.

— За какво?... По-добре да ми намерят квартира. Аз там и без друго нямаше да се върна.

— Почакай ме тук! — каза той. — Ще гледам да уредя нещо.

И изчезна, без да каже дори „довиждане“. Съвсем внезапно я заболя глава, някаква ледена буца тежеше в стомаха ѝ. Искаше ѝ се да излезе някъде, да тръгне сама по прашното поле или по брега на реката, дето тихо плискат вълничките. Не, не — никаква река, току-виж, че я прихванало да се хвърли и тя от брега надолу с главата. Човек не познава себе си — и по-добре. Не вижда пътя си и това е

единственият му шанс. Не знае края си и това е единственото му утешение. Някакви такива мрачни мисли се мотаеха смътно в главата ѝ, но тя се мъчеше да ги прогони. По-хубаво е човек да не мисли, достатъчно му е, че диша. По едно време се обади брат ѝ, изглеждаше загрижен, мърмореше нещо неразбрано под носа си, но не ѝ предложи квартира. Наистина живееше само в една стаичка със своята Цуца, но в края на краищата за една нощ можеха да ѝ постелят чердже на пода. Нора се разстрои съвсем. Ако няма дори един брат на света, на какво да разчита?... Може би само на Фит, но Фит вече го нямаше. Беше останала съвсем сама в големия свят, без нито един близък човек. Каквото и да е, но Сашо си имаше поне своята Цуца — и робството е за предпочитане пред празнотата.

Времето на смяната вече изтичаше, а Дончо все още не се обаждаше. Тя почти го забрави — за какво пък е длъжен да се обади? Нито е интендант, нито квартиер, нито секретар на комсомолската организация. Ако поне беше мъж като мъж и се беше пъхнал снощи насила в леглото ѝ, щяха да носят двамата моралната отговорност. А сега какво да прави сама? Къде да спи? И кому да се моли? Не е от тия, които се молят на когото и да е.

Малко преди да я смени Стефка, по телефона се обади непознат глас — малко нетърпелив и просташки:

— Стефке, ти ли си? Или пък софиянчето?

— Да речем, че е софиянчето — отвърна Нора сухо.

— Здравсти! Точно теб търся... На телефона е Пешо... Пешо, шофьорчето, не ме ли помниш?

— Помня те! — отвърна Нора без въодушевление.

— Слушай, приятелче, искаш ли да те заведе на кино довечера?

— Какво дават?

— „Одисей“.

— Еее, „Одисей“ съм го гледала, като бях малка.

— И аз съм го гледал... Та какво от това?

— Да, прав си — каза Нора. — Слушай, имаш ли квартира?

— Имам, разбира се — отвърна Пешо.

— Искях да кажа — сам ли живееш?... Защото с мене стана една работа.

— Не съм сам, но ще се нареди.

Как добре и лесно я разбираше, без ни най-малко да се учудва. Като му разкажеше довчера за хазаина си, само ще измърмори презрително: „На тоя свят бунаци колкото щеш!“.

— Добре — каза тя. — Къде ще ме чакаш?

Бързо се уговориха, Нора прехапа нервно устни. Тоя глупак кой знае какво ще си помисли за нея. Но не е страшно — ще се справи някак с него. Само да не дойде на срещата с онова лилаво шалче. Съвсем ще ѝ падне авторитетът, ако ги види някой от приятелите на Сашо. А не можеше да не ги види — колко градче е. Всички в него се срещат, кажи-речи, всеки момент. Пък и така им се пада. Ще си отмъсти на всички ония глупаци около себе си, за които все едно че е нищо.

Но като тръгна след малко за града, чувствуваше се без настроение. На всичко отгоре служебният рейс беше претъпкан, от всички страни я притискаха с някакви тесли и триони. Автобусът се клатеше сънливо в следобедната мараня, на завоите шофьорът сръчно прехващаше кормилото с татуираните си ръце. Тя слезе от автобуса в центъра на града и погледна часовника си. Беше още много рано за срещата. Нищо, ще се разходи малко из града, ще се отбие в сладкарницата. И после какво? После — нищо. Ще се понесе отново като глухарче, накъдето го духнат ветровете.

Някаква гума изсвистя край нея, чу се рязкото скърцане на спирачки. Беше газката на началника, пожълтяла от прах и изкаляна, макар да не бе валяло кой знае откога. От нея внезапно изскочи Дончо, зачервен и ядосан.

— Къде си тръгнала? — запита той. — Нали ти казах да чакаш?

— Чаках! — отвърна хладно Нора. — Докога да чакам?

— Щом съм казал, че ще дойда, значи ще дойда. Сега къде отиваш?

— На кино.

— Боже, на кино! Аз се пребивам да търся квартира, а тя на кино. Поне да беше ми оставила бележка някаква. Къде ще спиш?

— Не знам — каза Нора.

Тя видя, че Дончо здравата се ядоса.

— Ами като не знаеш — почакай малко. Добре, че са те видели, като си тръгнала с автобуса. Взел съм колата на началника без предупреждение.

— Много важно!

— Знам, че за тебе нищо не е важно на тоя свят... Хайде, качвай се.

Нора се качи в газката.

— Ами багажа ми?

— Всичко съм взел, отзад е!... Ей че неразбрано момиче!...

Досега всичко от небето ли ти е падало?

— Кажи-речи...

— Само че при нас не е така...

Газката тръгна, Нора се отпусна на задното облегало така непринудена, сякаш цял живот бе пътувала в газка. Колата затрополи по неравната улица. Дончо продължаваше нещо да си мърмори, но тя вече не го слушаше. Чувствуваше се облекчена и зарадвана. Чувствуваше се като човек, който е пропуснал автобуса, а изведнъж са му предложили хеликоптер. Чувствуваше как някаква стара и забравена детинска радост отново се заражда в сърцето ѝ — сякаш ѝ връзваха на косичката нова синя панделка и тя малко отегчена, но щастлива гледа върховете на лачените си обувчици. Дори не помисли, че Пешо ще я чака пред киното с два билета в изпотената си ръка. Нека си чака! Сбогом, Кумчо-Вълчо!... Сбогом, малко, бяло глухарче! Аз съм атомна!

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.